

KĖDAINIŲ SENAMIESČIO PROGIMNAZIJOS SMURTO IR PATYČIŲ PREVENCIJOS IR INTERVENCIJOS VYKDYMO TVARKOS APRAŠAS

I. BENDROSIOS NUOSTATOS

1. Kėdainių Senamiesčio progimnazijos (toliau – Progimnazija) smurto ir patyčių prevencijos ir intervencijos vykdymo tvarkos aprašas (toliau – Tvarkos aprašas) parengtas vadovaujantis Lietuvos Respublikos Švietimo ir mokslo ministro įsakymu „Dėl smurto prevencijos įgyvendinimo mokyklose rekomendacijų patvirtinimo“, patvirtintu 2017 m. kovo 22 d. Nr.V-190, Kėdainių savivaldybės administracijos direktoriaus įsakymu „Dėl tarpinstitucinio bendradarbiavimo, įgyvendinant pagalbos ir prevencines priemones Kėdainių rajono savivaldybės mokyklose tvarkos aprašo patvirtinimo“, patvirtintu 2017 m. sausio 17 d. Nr. AD-1-51, Jungtinių Tautų vaiko teisių konvencija, Lietuvos Respublikos švietimo įstatymu, Lietuvos Respublikos vaiko minimalios ir vidutinės priežiūros įstatymu, Lietuvos Respublikos vaiko teisių apsaugos pagrindų įstatymu, Lietuvos Respublikos vietos savivaldos įstatymu, kitais įstatymu įgyvendinamaisiais teisės aktais.

2. Tvarkos aprašo paskirtis – sukurti Progimnazijoje sveiką, saugią, užkertančią kelią smurto, prievartos, patyčių apraiškoms aplinką.

3. Tvarkos aprašas nustato smurto ir patyčių stebėsenos, prevencijos ir intervencijos vykdymą Progimnazijoje.

4. Tvarkos apraše įtvirtinami susitarimai:

4.1. į smurtą ar patyčias, nepriklausomai nuo jo formų Progimnazijos aplinkoje būtina nedelsiant reaguoti ir jas stabdyti (Priedas Nr. 1);

4.2. veiksmų būtina imtis visais atvejais, kai bet kuris Progimnazijos bendruomenės narys (mokytojas, pagalbos mokiniui specialistas, progimnazijos administracijos atstovas ar kitas darbuotojas, mokinys ar mokinio tėvai (globėjai, rūpintojai) pastebi ar sužino apie bet kurią smurto ar patyčių formą;

4.3. visi smurto ir patyčių atvejai Progimnazijos aplinkoje išsiaiškinami vadovaujantis Tvarkos apraše reglamentuotais susitarimais.

5. Visi Progimnazijos bendruomenės nariai (mokiniai, mokytojai, pagalbos mokiniui specialistai, administracijos atstovai, mokinių tėvai (globėjai, rūpintojai) ir kiti darbuotojai) turi būti pasirašytinai supažindinti su Tvarkos aprašu.

6. Tvarkos apraše vartojamos sąvokos:

6.1. **Smurtas** – sąmoningas jėgos taikymas siekiant sužeisti ar įžeisti kitą asmenį, atviras ir sąmoningas fiziškai agresyvus elgesys kito žmogaus atžvilgiu.

6.2. **Smurtaujantis / besityčiojantis** – vaikas ar suaugęs asmuo, kuris smurtauja / tyčiojasi, inicijuoja smurtinius veiksmus ir / ar prisideda prie jų.

6.3. **Smurtą patyręs asmuo** – asmuo, prieš kurį buvo įvykdyti smurtiniai veiksmai bei sąmoningai taikyta jėga siekiant sužeisti ar įžeisti.

6.4. **Smurto stebėtojas** – asmuo, matęs ar žinantis apie įvykusį smurtą.

6.5. **Smurto prevencijos ir intervencijos vykdymo stebėseną** – situacijos Progimnazijoje stebėjimas renkant, analizuojant faktus ir informaciją, svarbią šio reiškinio geresniam pažinimui bei valdymui, reiškinio tolesnės raidos ir galimo poveikio prognozavimas.

6.6. **Smurto prevencijos vykdymas** – nuolatinis procesas, apimantis esamų arba potencialiai galimų problemų identifikavimą, tinkamų priemonių joms spręsti parinkimą ir vykdymą, poveikio įsivertinimą ir tolesnių veiksmų planavimą.

6.7. **Smurto intervencijos vykdymas** – mokytojų, pagalbos mokiniui specialistų, administracijos atstovų, kitų progimnazijos darbuotojų, mokinių ir jų tėvų (globėjų, rūpintojų) koordinuoti veiksmai, nukreipti į smurto stabdymą bei teikiamos pagalbos priemonių visumą.

6.8. **Smurto rūšys** - fizinis smurtas, emocinis (psichologinis) smurtas, seksualinis smurtas, nepriežiūra:

6.8.1. **fizinis smurtas** - tai neatsitiktiniai, sąmoningi smurtiniai veiksmai, kurie sukelia skausmą ar gali sukelti sveikatos ir vystymosi sutrikimų, pavyzdžiui: mušimas ranka ar įvairiais daiktais, stumdymas, purtymas, spardymas; bet koks skausmo sukėlimas (smūgiavimas, spardymas, mušimas įvairiais daiktais, stumdymas, purtymas, žnaibymas, smaugimas, kankinimas, deginimas, badymas, daužymas, nuo sumušimo iki žmogžudystės);

6.8.2. **emocinis (psichologinis) smurtas** - tai sugebėjimų, savęs vertinimo tyčinis griovimas; menkinimas, dėl ko sutrinka prisitaikymas aplinkoje bei tarpasmeniniai santykiai (patyčios, žodinė agresija, žeminimas, gąsdinimas; vertimas jaustis kaltu, nors tam nėra objektyvaus pagrindo, kritikavimas, aprėkimas, įžeidinėjimas, žeminimas, užgauliojimas, grasinimas, teigimas, kad esi blogesnis/ė už kitus, izoliavimas, savo valios primetimas, draudimas bendrauti su namiškiais ir draugais, draudimas mokytis, dirbti ir pan.);

6.8.3. **seksualinis smurtas** – tai vaikų įtraukimas į seksualinę veiklą, kuriai jie nėra pakankamai subrendę, nepilnai ją suvokia, į kurią nesugeba tinkamai reaguoti, kai tvirkintojas siekia patenkinti savo seksualinius poreikius ar gauti su šia sritimi susijusį pelną;

6.8.4. **nepriežiūra** – vaiko atstovo pagal įstatymą ir / ar už vaiko priežiūrą atsakingo asmens nuolatinis nepakankamas pagrindinių vaiko fizinių ir dvasinių poreikių tenkinimas ar netenkinimas, keliantis grėsmę vaiko fizinei, protinei, emocinei ir socialinei sveikatai bei raidai.

6.9. **Patyčios** – tai psichologinę ar fizinę jėgos persvarą turinčio asmens ar asmenų grupės tyčiniai, pasikartojantys veiksmai, siekiant pažeminti, įžeisti, įskaudinti ar kaip kitaip sukelti psichologinę ar fizinę žalą kitam asmeniui. Patyčios gali būti tiesioginės (atvirai puolant ir/ar užgauliojant) ir/ar netiesioginės (skaudinant be tiesioginės agresijos):

6.9.1. **žodinės patyčios** – pravardžiavimas, grasinimas, ujimas, užgauliojimas, užkabinėjimas, erzinimas, žeminimas ir kt.;

6.9.2. **fizinės patyčios** – užkabinėjimas, turtinė žala ir kt.;

6.9.3. **socialinės patyčios** – socialinė izoliacija arba tyčinė atskirtis, gandų skleidimas ir kt.;

6.9.4. **elektroninės patyčios** – skaudinančių ir gąsdinančių asmeninių tekstinių žinučių ir/ar paveikslėlių siuntinėjimas, viešų gandų skleidimas, asmeninių duomenų ir komentarų skelbimas, tapatybės pasisavinimas siekiant pažeminti, sugriauti gerą vardą arba santykius, ir kt.

7. Progimnazijoje draudžiama bet kokia smurto ar patyčių forma, nukreipta:

7.1. mokinių prieš mokinius;

7.2. Progimnazijos darbuotojų prieš mokinius, mokinių tėvus (globėjus, rūpintojus);

7.3. mokinių prieš Progimnazijos darbuotojus;

7.4. vienu Progimnazijos darbuotojų prieš kitus;

7.5. mokinių tėvų (globėjų, rūpintojų) prieš mokinius, Progimnazijos darbuotojus, tėvus (globėjus, rūpintojus).

II. SMURTO IR PATYČIŲ STEBĖSENA IR PREVENCIJA

8. Smurto ir patyčių stebėseną ir prevenciją rūpinasi Progimnazijos vadovas, Vaiko gerovės komisijos pirmininkas ir komisijos nariai, klasių vadovai / mokytojai, o ją vykdo visi bendruomenės nariai.

9. Smurto ir patyčių stebėseną, prevenciją ir saugios aplinkos kūrimą apima Progimnazijos veiklą ir valdymą, socialinių bei emocinių mokinių kompetencijų ugdymą, pozityvaus mikroklimato kūrimą, pozityvių vertybių formavimą ir tėvų (globėjų, rūpintojų) įsitraukimą.

10. Progimnazijos veikla ir valdymas:

10.1. Progimnazijos vadovas atsako už smurto ir patyčių prevencijos įgyvendinimą Progimnazijoje ir saugios, sveikos, užkertančios kelią bet kokioms smurto apraiškoms ir žalingiems įpročiams aplinkos kūrimą;

10.2. saugios ir palankios mokiniams aplinkos kūrimu rūpinasi Progimnazijos Vaiko gerovės komisija;

10.3. Progimnazijoje puoselėjamos pozityvios vertybės, bendruomeniškumas, dėl kurių Progimnazijos bendruomenėje susitarta ir kurias atitinka visų bendruomenės narių (mokinių, mokytojų, pagalbos mokiniui specialistų, administracijos atstovų, mokinių tėvų (globėjų, rūpintojų) ir kitų darbuotojų) elgesys ir veikla;

10.4. Progimnazijoje yra susitarta dėl Mokinio elgesio taisyklių, kuriose aiškiai reglamentuojamas tiek pozityvus / laukiamas, tiek neleistinas / nepageidaujamas mokinių elgesys. Jomis vadovaujasi kiekvienas darbuotojas, siekdamas sustiprinti pozityvų mokinių elgesį, atpažinti neleistiną ir tinkamai į jį reaguoti;

10.5. darbuotojų pareigybių aprašuose numatyta atsakomybė už emociškai saugios ugdymo(si) aplinkos Progimnazijoje puoselėjimą, reagavimą į smurtą ir patyčias pagal Progimnazijoje nustatytą tvarką.

11. Mokinių socialinių ir emocinių kompetencijų ugdymas vykdomas nuosekliai ir reguliariai. Mokiniai mokomi pykčio valdymo, streso įveikos, bendravimo ir bendradarbiavimo bei kitų socialinių įgūdžių. Mokinių socialinių ir emocinių kompetencijų ugdymas vykdomas:

11.1 integruojant į mokomųjų dalykų ugdymo turinį;

11.2. įgyvendinant patyčių ir smurto prevencijos programą;

11.3. integruojant į neformaliojo vaikų švietimo veiklas;

11.4. klasių valandėlių metu;

11.5. organizuojant akcijas ir kitas veiklas.

12. Smurto ar patyčių stebėseną, prevenciją ir saugios aplinkos Progimnazijoje kūrimą vykdomas nuosekliai:

12.1. Progimnazijos Vaiko gerovės komisija, kartu su Progimnazijos veiklos kokybės įsivertinimo darbo grupe, reguliariai renka informaciją apie ugdymo(si) aplinkos saugumą, bendruomenės narių tarpusavio santykius, identifikuoja problemas;

12.2. į identifikuotų problemų sprendimą, vykdomą smurto ir patyčių prevenciją ir saugios aplinkos Progimnazijoje kūrimą įtraukia visus bendruomenės narius;

12.3. numato tinkamų prevencijos ir intervencijos priemonių įgyvendinimą, prevencijos programų vykdymą;

12.4. vykdo numatytas prevencijos ir intervencijos priemones, analizuoja jų efektyvumą.

13. **Vaiko gerovės komisijos pirmininkas, psichologas ir socialinis pedagogas** kasmet:

13.1. inicijuoja anoniminę mokinių apklausą ir apibendrina jos rezultatus (vieną kartą per metus);

13.2. remdamiesi apklausos ir pranešimų apie smurtą ir fiksuotų pranešimų duomenimis, rengia smurto ir patyčių prevencijos ir intervencijos priemonių planą ir prireikus jį koreguoja;

13.3. aptaria turimą informaciją, svarsto prevencijos ir intervencijos priemonių taikymo plano turinį Vaiko gerovės komisijos posėdyje;

13.4. teikia siūlymus Progimnazijos vadovui dėl smurto ir patyčių prevencijos ir intervencijos priemonių įgyvendinimo, darbuotojų kvalifikacijos tobulinimo smurto ir patyčių prevencijos ar intervencijos srityje ir kitais klausimais;

13.5. atlieka kitus Progimnazijos smurto ir patyčių prevencijos ir intervencijos vykdymo tvarkoje numatytus veiksmus.

14. **Klasių vadovai** vykdo smurto ir patyčių stebėseną ir prevenciją savo klasėje:

14.1. kuria psichologiškai saugų klasės mikroklimatą, nuolat stebi situaciją klasėje ir aptaria ją su mokiniais;

14.2. klasės valandėlių metu aptaria su mokiniais patyčių ir smurto formas: aiškinasi, kas joms būdinga, kaip jas atpažinti, tinkamai reaguoti, kuo skiriasi patyčios nuo konfliktinės situacijos, kokios pagalbos galimybės;

14.3. kiekvieno tėvų susirinkimo metu aptaria klasės mikroklimatą, vykdo pedagoginį švietimą patyčių ir smurto prevencijos temomis, skatina tėvus nedelsiant reaguoti į informaciją apie patyčias, smurtą, bendradarbiauti sprendžiant konfliktines situacijas, kad jos neperaugtų į patyčias, smurtą;

14.4. kartą per mėnesį išanalizuoja ir apibendrina turimus pranešimus apie patyčias / smurtą klasėje, informuoja Vaiko gerovės komisiją, koordinuojančius vykdymo tvarką, apie prevencijos, intervencijos taikomų priemonių rezultatus klasėje, teikia kitą svarbią informaciją, susijusią su klasės mikroklimatu.

15. **Mokytojai** kuria psichologiškai saugų klasės mikroklimatą, nuolat stebi situaciją klasėje ir aptaria ją su mokiniais, informuoja klasės vadovą apie smurto ir patyčių atvejį (pildo pranešimo formą priedas Nr. 2), teikia kitą svarbią informaciją, susijusią su smurtu ir patyčiomis.

16. **Švietimo pagalbos specialistai** vykdo patyčių stebėseną ir prevenciją pagal savo veiklos pobūdį:

16.1. specialusis pedagogas, logopedas teikia būtiną informaciją klasės vadovui, progimnazijos administracijai apie specialiųjų poreikių mokinio elgesio ypatumus patyčių prevencijos tikslais;

16.2. socialinis pedagogas, psichologas teikia metodinę pagalbą klasės vadovams, dalykų mokytojams smurto ir patyčių prevencijos tikslais.

III. SMURTO IR PATYČIŲ INTERVENCIJA

17. Visais įtariamų ir realių smurto ar patyčių atvejais Progimnazijos administracijos atstovas, mokytojas ar švietimo pagalbos specialistas, kitas darbuotojas reaguodamas:

17.1. įsikiša įtaręs / pastebėjęs smurtą ar patyčias – nutraukia bet kokius tokį įtarimą keliančius veiksmus; esant elektroninėms patyčioms (jei turi galimybę) išsaugo įrodymus;

17.2. primena mokiniui, kuris smurtauja / tyčiojasi, Progimnazijos nuostatas, Mokinio elgesio taisykles;

17.3. jei mokiniui reikia pagalbos, kreipiasi į pagalbą galinčius suteikti asmenis (tėvus (globėjus, rūpintojus), Progimnazijos darbuotojus ar institucijas (pvz., policija, greitoji pagalba);

17.4. informuoja klasės vadovą, jam nesant socialinį pedagogą apie įtariamą / įvykusį smurtą ar patyčias, elektroninių patyčių atveju (jei turi) pateikia išsaugotus įrodymus;

17.5. pateikia užpildytą (pradėtą pildyti) pranešimo apie smurtą ir patyčias formą klasės vadovui, jam nesant socialiniam pedagogui (Priedas Nr.2.).

18. Mokinys patyręs smurtą / patyčias arba jas pastebėjęs:

18.1. nedelsdamas praneša klasės vadovui;

18.2. nesant klasės vadovui praneša socialiniam pedagogui, administracijai, vaiko gerovės komisijos nariui, kitam progimnazijos darbuotojui.

19. Tėvai (globėjai, rūpintojai) sužinoję apie smurtą, patyčias ar pastebėję smurto, patyčių atvejį:

19.1. nedelsdami žodžiu ar raštu (trumpąja SMS žinute, elektroninio dienyno žinute, elektroniniu paštu ir kt.) informuoja klasės vadovą;

19.2. jei smurtaujantis, besityčiojantis asmuo yra progimnazijos darbuotojas, nedelsdami raštu (trumpąja SMS žinute, elektroninio dienyno žinute, elektroniniu paštu ir kt.) informuoja Progimnazijos vadovą.

20. Klasės vadovas:

20.1. tą pačią dieną arba ne vėliau kaip sekančią dieną, organizuoja individualius pokalbius su smurtą / patyčias patyrusiu mokiniu, smurtavusiu ar besityčiojančiu mokiniu, su smurto / patyčių stebėtojais (jei yra);

20.2. tą pačią dieną arba ne vėliau kaip sekančią dieną, informuoja smurtą / patyčias patyrusio mokinio, smurtavusio / besityčiojusio mokinio, smurtą / patyčias stebėjusių mokinių tėvus (globėjus, rūpintojus). Esant poreikiui kviečia visų mokinių tėvus (globėjus, rūpintojus) dalyvauti pokalbiuose;

20.3. tą pačią dieną numato veiksmų planą smurtą / patyčias patyrusiam, smurtavusiam / besityčiojusiam, smurtą / patyčias stebėjusiems mokiniams. Esant poreikiui kreipiasi į pagalbos mokiniui specialistus (socialinį pedagogą, psichologą, sveikatos priežiūros specialistą);

20.4. užpildo (pabaigia pildyti) pranešimo apie patyčias formą (priedas Nr. 2);

20.5. fiksuoja smurto ar patyčių atvejį Smurto ir patyčių atvejų registravimo žurnale (kab. nr. 6);

20.6. informuoja Progimnazijos vadovą apie įvykusį smurto ar patyčių atvejį, taikytas priemones;

20.7. informuoja mokyklos psichologą apie situaciją ne vėliau kaip kitą dieną. Mokyklos psichologas suteikia galimybę smurtą / patyčias patyrusiam, smurtavusiam / besityčiojusiam mokiniui ir stebėtojams gauti individualias konsultacijas ne vėliau kaip per 5 darbo dienas;

20.8. vykdo tolesnę smurto ar patyčių situacijos stebėseną, bendradarbiauja su psichologu ar socialiniu pedagogu;

20.9. kartojantis ar esant sudėtingam smurto / patyčių atvejui (kai prireikia kreiptis į policiją, Vaikų teisių apsaugos tarnybą, specializuotus kompleksinės pagalbos centrus, Kėdainių švietimo pagalbos tarnybą ir kt.) kreipiasi į Vaiko gerovės komisijos pirmininką ir perduoda surinktus faktus apie netinkamą elgesį.

21. Socialinis pedagogas:

21.1. gavęs informaciją apie įvykusį smurto / patyčių atvejį nedelsdamas konsultuoja smurtą ar patyčias patyrusį mokinį, smurtavusį / besityčiojusį mokinį, smurto / patyčių stebėtojus (jei yra);

21.2. tą pačią dieną arba ne vėliau kaip kitą dieną, informuoja smurtą / patyčias patyrusio mokinio, smurtavusio / besityčiojusio mokinio, smurtą / patyčias stebėjusių mokinių tėvus (globėjus, rūpintojus) ir klasės vadovą. Esant poreikiui kviečia visų mokinių tėvus (globėjus, rūpintojus) dalyvauti pokalbiuose;

21.3. tą pačią dieną numato veiksmų planą smurtą / patyčias patyrusiam, smurtavusiam / besityčiojusiam, smurtą / patyčias stebėjusiems mokiniams, vykdo elgesio korekciją, socialiai priimto elgesio modeliavimą;

21.4. užpildo (pabaigia pildyti) pranešimo apie patyčias formą (priedas Nr. 2);

21.5. fiksuoja smurto ar patyčių atvejį Smurto ir patyčių atvejų registravimo žurnale (kab. nr. 6);

21.6. informuoja Progimnazijos vadovą apie įvykusį smurto ar patyčių atvejį, taikytas priemones;

21.7. informuoja mokyklos psichologą apie situaciją ne vėliau kaip kitą dieną. Mokyklos psichologas suteikia galimybę smurtą / patyčias patyrusiam, smurtavusiam / besityčiojusiam mokiniui ir stebėtojams gauti individualias konsultacijas ne vėliau kaip per 5 darbo dienas;

21.8. esant poreikiui kreipiasi dėl pagalbos ir bendradarbiauja su suinteresuotomis institucijomis (policija, Vaikų teisių apsaugos skyrius, specializuotus kompleksinės pagalbos centrus, Kėdainių švietimo pagalbos tarnyba ir kt.);

21.9. vykdo tolesnę smurto ar patyčių situacijos stebėseną;

21.10. nesiliaujant patyčioms ar esant sudėtingesniais smurto / patyčių atvejais kreipiasi į Vaiko gerovės komisijos pirmininką ir perduoda surinktus faktus apie netinkamą elgesį.

22. Progimnazijos administracijos atstovo, mokytojo ar švietimo pagalbos specialisto, kito darbuotojo veiksmai įtarus / pastebėjus patyčias kibernetinėje erdvėje ar gavus apie jas pranešimą:

22.1. įvertina grėsmę mokiniui, jo sveikatai ir esant poreikiui kreipiasi į pagalbą galinčius suteikti asmenis (tėvus (globėjus, rūpintojus) bei Progimnazijos darbuotojus ar institucijas (pvz., policija, greitoji pagalba ir pan.);

22.2. surenka informaciją apie besityčiojančių tapatybę, dalyvių skaičių ir kitus galimai svarbius faktus;

22.3. informuoja patyčias patyrusio mokinio klasės vadovą, jam nesat socialinį pedagogą apie patyčias kibernetinėje erdvėje (priedas Nr. 2) ir pateikia įrodymus (išsaugotą informaciją).

23. **Vaiko gerovės komisija**, įvertinusi turimą informaciją:

23.1. kviečia Vaiko gerovės komisijos posėdį, esant pasikartojantiems ar sudėtingiems smurto / patyčių atvejams;

23.2. aptaria numatytą intervencijos veiksmų planą, supažindina patyčias patyrusį ir jas vykdžiusį mokinį, jų tėvus (globėjus, rūpintojus) su planu ar jo nevykdymo pasekmėmis, esant poreikiui koreguoja veiksmų planą, stebi, analizuoja, organizuoja pakartotinius susirinkimus situacijos įvertinimui;

23.3. jei veiksmų plane numatytos priemonės yra neefektyvios, kreipiasi į Kėdainių rajono savivaldybės tarpinstitucinio bendradarbiavimo specialistą, policiją, Vaikų teisių apsaugos tarnybą ir kt. institucijas;

23.4. informuoja Progimnazijos vadovą apie esamą situaciją.

24. Mokiniui smurtaujant / pasityčiojus iš progimnazijos administracijos atstovo, mokytojo, švietimo pagalbos specialisto ar kito darbuotojo, informuojamas Progimnazijos vadovas, kuris imasi Progimnazijos tvarkos apraše ar kituose Progimnazijos dokumentuose numatytų veiksmų. Smurtą / patyčias patyręs asmuo gali kreiptis į policiją.

25. Progimnazijos administracijos atstovui, mokytojui, švietimo pagalbos specialistui ar kitam darbuotojui smurtaujant / pasityčiojus iš mokinio, informuojamas Progimnazijos vadovas raštu. Progimnazijos vadovas imasi Progimnazijos tvarkos apraše ar progimnazijos Etikos kodekse, kituose veiklos dokumentuose numatytų veiksmų.

26. Tais atvejais kai smurtauja ar smurtą patiria mokytojai ar Progimnazijos darbuotojai psichologinė pagalba teikiama neatlygintinai ne vėliau kaip per 5 darbo dienas. Tais atvejais, kai progimnazijoje dėl svarių priežasčių netikslinga arba nėra galimybių teikti reikiamą švietimo ar kitą pagalbą, klasės vadovas / administracijos atstovas nukreipia mokinių ir jo tėvus (globėjus) į Kėdainių rajono švietimo pagalbos tarnybą.

27. Pedagoginiai darbuotojai ne rečiau kaip kartą per ketverius metus tobulina kvalifikaciją mokinių socialinių ir emocinių kompetencijų ugdymo srityje, nuolat tobulina asmenines ir emocines kompetencijas.

28. Mokiniai skatinami aktyviai dalyvauti kuriant pozityvų Progimnazijos mikroklimą, išklaudyti ir vertinti jų nuomonę ir idėjas, skatinti bendruomeniškumą, mokinių dalyvavimą prasmingose veiklose: savanorystėje, pilietinėje-socialinėje ir kitose bendruomeninėse veiklose.

29. Tėvai (globėjai, rūpintojai) skatinami dalyvauti kuriant saugią mokymo(si) aplinką progimnazijoje, įtraukiant juos į priemonių planavimą ir įgyvendinimą, kitas veiklas.

IV. BAIGIAMOSIOS NUOSTATOS

30. Visi dokumentai bei informacija, susijusi su vaiku ir jo asmeniniu gyvenimu, yra konfidenciali ir naudojama tik tiek, kiek tai būtina atsakingiems fiziniams ar juridiniams asmenims atlikti pavestas funkcijas, užtikrinti vaiko teises ir teisėtus interesus.

31. Įgyvendindama ilgalaikes tikslines smurto ir patyčių prevencijos programas Progimnazija, atsižvelgdama į bendruomenės poreikius bei pritarus Progimnazijos steigėjui, gali koreguoti smurto ir patyčių prevencijos ir intervencijos mokykloje tvarkos aprašą.
